

Roll No.....
Signature of Invigilator .....

Paper Code

BV-101

पतंजलि विश्वविद्यालय
University of Patanjali
Examination Jan. – Feb. - 2022
बी. ए. व्याकरण, प्रथमसत्रम्
व्याकरणम्, प्रथमपत्रम्
संस्कृतव्याकरणम् (I)

समय: - होरात्रयम्

पूर्णाङ्कः ७०

निर्देशः अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः, सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(खण्ड -क)

(काशिकातः)

१. पृष्ठेषु पञ्चसु सूत्रेषु त्रयाणां काशिकारीत्या व्याख्यानम्। (5 x3 =15)

1. न धातुलोप आर्द्धधातुके।
2. विभाषा दिक्समासे बहुव्रीहौ।
3. न क्त्वा सेट्।
4. सरूपाणामेकशेष एक विभक्तौ।
5. प्रत्ययलोपे प्रत्ययलक्षणम्।

२. पृष्ठेषु सप्तसु सूत्रेषु पञ्चानां पदकृत्यम्। (3 x5 =15)

1. इको गुणवृद्धी।
2. स्वरितात् संहितायामनुदात्तानाम्।
3. अचः परस्मिन् पूर्वविधौ।
4. वृद्धिर्यस्याचामादिस्तद् वृद्धम्।
5. लिङ् सिचावात्मनेपदेषु।
6. वृद्धोयूना तल्लक्षणश्चेदेव विशेषः।
7. द्विर्वचनेऽचि।

३. पृष्ठेषु सप्तसु वार्तिकेषु पञ्चानां व्याख्यानम्।

(3 x5 =15)

1. त्यदादीनां यत् यत् परंतत्तच्छिष्यते।
2. मृजेरन्त्यात्पूर्वनुममिच्छन्ति अनुषङ्गसंयोगादिलोपार्थम्।
3. स्वरदीर्घयलोपेषु लोपाजादेशो न स्थानिवद् भवति।
4. सित्तद्विशेषाणां वृक्षाद्यर्थम्।
5. संख्याप्रयोगे प्रतिषेधो वक्तव्यः।
6. हरीतक्यादिषुव्यक्तिः।
7. ईयसो बहुव्रीहेः प्रतिषेधो वक्तव्यः।

४. प्रदत्तासु तिसृषु कारिकासु द्वयोर्व्याख्यानम्।

(5 x2 =10)

1. ईदूतौ सप्तमीत्येव लुप्तेऽर्थग्रहवाद् भवेद।
पूर्वस्यचेत् सवर्णोऽसाऽवाडाभावः प्रसज्यते॥
2. वचनाद् यत्र दीर्घत्वं तत्रापिसरसी यदि।
ज्ञापकं स्यात्तदन्तत्वे मा वा पूर्वपदस्य भूत्॥
3. प्रत्याहारेऽनुबन्धानां कथमज्ग्रहणेषु न।
आचारादप्रधात्वालोपश्च बलवत्तरः॥

५. प्रदत्तेषु पञ्चसु शब्देषु/शङ्कासु त्रयाणां सिद्धिः/समाधानम्।

(5 x3 =15)

1. सङ्गमीय।
2. अक्षन्।
3. 'यथासंख्यमनुदेशः समानाम्' इत्यत्र समशब्दस्य सर्वनामसंज्ञा कस्मान्न भवति?
4. 'न बहुव्रीहौ' इत्यत्र 'बहुव्रीहौ' इति वर्तमानेऽपि पुन बहुव्रीहिग्रहणं किमर्थम्?
5. 'स्थानेऽन्तरतमः' इत्यत्र स्थाने इति वर्तमाने पुनः स्थानेग्रहणं किम्?

-----X-----